

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЛИСТ

№ 6/2023

Банки: зміна ставок, податок на прибуток

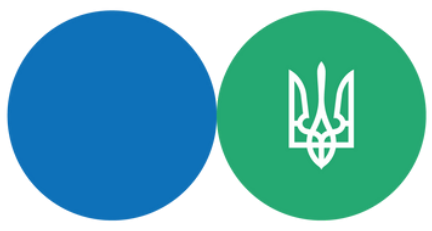

Цей інформаційний лист присвячено питанням, що можуть виникнути у банків з огляду на ухвалення Верховною Радою України Закону України від 21 листопада 2023 року № 3474-ІХ «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування банків та інших платників податків» (далі – Закон № 3474).

Закон № 3474 набрав чинності з 08.12.2023.

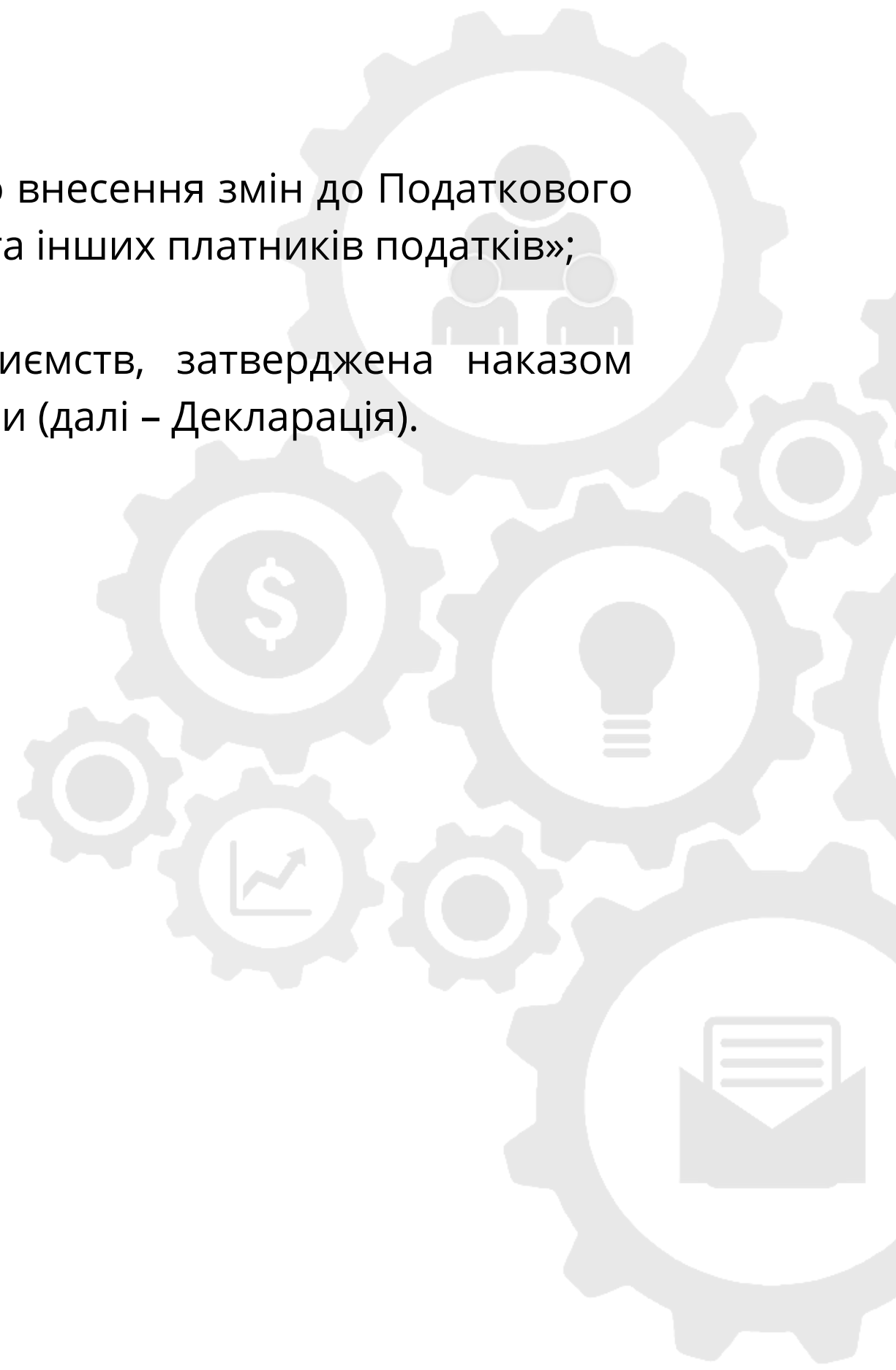
Цей лист має інформаційний характер та не є індивідуальною податковою консультацією, оскільки не базується на особливостях фактичних обставин операцій конкретного платника податку. Інформаційний лист ґрунтується на положеннях чинного законодавства України та практики його застосування, які можуть змінитися в майбутньому.

Кожен платник податку у порядку, визначеному статтею 52 Податкового кодексу України, може звернутися до контролюючого органу з наведенням фактичних обставин операцій та наданням відповідних матеріалів для отримання індивідуальної податкової консультації.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ, ВИКОРИСТАНІ В ЦЬОМУ РОЗ'ЯСНЕННІ:

1. Податковий кодекс України (далі – ПКУ);
2. Закон України від 21 листопада 2023 року № 3474-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування банків та інших платників податків»;
3. Податкова декларація з податку на прибуток підприємств, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 20.10.2015 № 897 зі змінами (далі – Декларація).

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Законом № 3474 змінено підходи до оподаткування прибутку банків, зокрема переглянуто ставки податку на прибуток банків.

Новацією Закону № 3474 є:

- ▶ встановлення за 2023 рік підвищеної базової ставки податку на прибуток у розмірі 50 відсотків (у тому числі для сплати авансових внесків при виплаті дивідендів), а починаючи зі звітних періодів 2024 року та у подальші роки базової ставки у розмірі – 25 відсотків (замість діючої на сьогодні базової ставки у розмірі 18 відсотків);
- ▶ заборона на врахування у 2023 році непогашених податкових збитків минулих років у зменшення об'єкту оподаткування з правом на таке врахування, починаючи зі звітних періодів 2024 року до повного їх погашення.

II. СТАВКИ

ЗВЕРТАЄМО УВАГУ!

ЩОДО ПОЛОЖЕНЬ, ЯКІ НАБИРАЮТЬ ЧИННОСТІ З 01.01.2024.

Положеннями нового п. 136.1-1 ст. 136 ПКУ, внесеного Законом № 3474, визначено види доходів, до яких застосовується базова (основна) ставка податку на прибуток у розмірі 25 відсотків, зокрема, при:

- ▶ оподаткуванні прибутку банку, у порядку встановленому п.п. 134.1.1 п. 134.1 ст. 134 ПКУ;
- ▶ оподаткуванні скоригованого прибутку контрольованої іноземної компанії банку, визначеного відповідно до ст. 39-2 ПКУ;
- ▶ застосуванні положень п. 57.1-1 ст. 57 ПКУ до виплати дивідендів банками.

ЩОДО ПОЛОЖЕНЬ, ЯКІ НАБРАЛИ ЧИННОСТІ З 08.12.2023.

За результатами податкового (звітного) 2023 року базова (основна) ставка податку на прибуток підприємств для цілей оподаткування прибутку банків, а також для застосування щодо банків положень п. 57.1-1 ст. 57 ПКУ становить 50 відсотків.

Сума податку на прибуток підприємств за 2023 рік за ставкою 50 відсотків визначається за звітний період – 2023 рік у Декларації за такий податковий (звітний) рік. Нарахування та сплата грошового зобов'язання з податку на прибуток підприємств за попередні податкові (звітні) періоди 2023 року (квартал, півріччя та три квартали) за базовою (основною) ставкою, що діяла до набрання чинності Законом № 3474, тобто 18 відсотків, не є порушенням правил нарахування та сплати грошового зобов'язання з податку на прибуток підприємств (прим. 1).

Важливо!

Після набрання чинності Законом № 3474 банки повинні визначити податкові зобов'язання щодо податку на прибуток за увесь 2023 рік за ставкою 50 відсотків.

Підлягають перерахунку за збільшеною ставкою для оподаткування податком на прибуток підприємств (50 відсотків) виплачені банками протягом 2023 року дивіденди.

Довідково: емітент корпоративних прав, який приймає рішення про виплату дивідендів своїм акціонерам (власникам), нараховує та вносить до бюджету авансовий внесок із податку на прибуток (прим. 2);

розрахунок сум авансових внесків наводиться у додатку АВ до Декларації.

III. ЗБИТКИ

За результатами податкового (звітного) 2023 року банки:

не застосовують положення, передбачені п.п. 140.4.4 п. 140.4 ст. 140 ПКУ;

не зменшують фінансовий результат до оподаткування на суму від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років.

У разі застосування за попередні податкові (звітні) періоди 2023 року положень, передбачених п.п. 140.4.4 п. 140.4 ст. 140 ПКУ, та/або сплати авансових внесків з податку на прибуток підприємств, передбачених п. 57.1-1 ст. 57 ПКУ за ставкою 18 відсотків, у складі Декларації за 2023 рік банки відображають уточнені показники (суми від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих звітних періодів, суми авансових внесків з податку на прибуток підприємств при виплаті дивідендів за ставкою 50 відсотків), що містяться у поданих ними раніше Деклараціях (прим. 3).

У разі відображення уточнених показників із вищезазначених підстав санкції, передбачені ст. 50 ПКУ, не застосовуються. У разі виникнення додаткового грошового зобов'язання, яке виникає внаслідок уточнення показників, таке грошове зобов'язання підлягає сплаті у строки, встановлені для сплати податкового зобов'язання щодо податку на прибуток за результатами 2023 року.

Довідково: за загальними правилами платники податку на прибуток зменшують об'єкт оподаткування на суму накопичених податкових збитків минулих податкових (звітних) років до повного їх списання, але з урахуванням обмежень для великих платників податків (прим. 4).

Різниця у вигляді суми від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових звітних періодів, на яку зменшується об'єкт оподаткування податком на прибуток, відображається у р. 3.2.4 додатка РІ до рядка 03 РІ Декларації.

Сума від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років, не врахована у зменшення об'єкта оподаткування податком на прибуток підприємств, у тому числі отриманого з 1 січня 2023 року по 31 грудня 2023 року, зменшує фінансовий результат до оподаткування майбутніх податкових (звітних) періодів, починаючи з 1 січня 2024 року, в порядку, визначеному п.п. 140.4.4 п. 140.4 ст. 140 ПКУ.

[2]. п. 57.1-1 ст. 57 ПКУ

[3]. п. 68 підр. 4 р. ХХ ПКУ

[4]. п.п. 140.4.4 п. 140.4 ст. 140 ПКУ

Тож, якщо після перерахунків розмір податкового зобов'язання збільшиться, то банки сплачують різницю такого зобов'язання до бюджету протягом 10 днів після граничного терміну подання річної Декларації.

На замітку: у разі самостійного виправлення платником податків із дотриманням порядку, вимог та обмежень, визначених статтею 50 ПКУ, помилок, що призвели до заниження податкового зобов'язання у звітних (податкових) періодах, які припадають на період дії воєнного стану, такі платники звільняються від нарахування та сплати штрафних санкцій, передбачених п. 50.1 ст. 50 ПКУ, та пені (прим. 5).

Крім того, тимчасово на період з 1 серпня 2023 року до припинення або скасування воєнного стану на території України у разі самостійного виправлення платником податків з дотриманням порядку, вимог та обмежень, визначених статтею 50 ПКУ, помилок, що призвели до заниження податкового зобов'язання, такий платник звільняється від нарахування та сплати штрафних санкцій, передбачених п. 50.1 ст. 50 ПКУ, та пені (прим. 6).

IV. ПИТАННЯ-ВІДПОВІДІ

1

БАНК МАЄ ВИЗНАЧИТИ ПОДАТКОВЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ З ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ЗА СТАВКОЮ 50 ВІДСОТКІВ ЗА ВЕСЬ 2023 РІК НАРОСТАЮЧИМ ПІДСУМКОМ ЧИ ЛИШЕ ЗА ПІДСУМКАМИ ОСТАНЬОГО ЗВІТНОГО КВАРТАЛУ ЦЬОГО РОКУ?

Базова (основна) ставка податку на прибуток підприємств для цілей оподаткування прибутку банків 50 відсотків застосовується для визначення податкового зобов'язання з податку на прибуток за результатами усього податкового (звітного) 2023 року.

Для цього у рядку 06 Декларації вказується розрахована наростаючим підсумком за ставкою 50 відсотків сума податку на прибуток за період з 1 січня до 31 грудня 2023 року, а значення рядку 18 Декларації за 2023 рік дорівнює значенню рядку 17 Декларації за попередній звітний (податковий) період цього року (з урахуванням уточнень, якщо такі мали місце у звітному році).

2

ЗА ЯКОЮ СТАВКОЮ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ ОПОДАТКОВУЮТЬСЯ ДИВІДЕНДИ, ВИПЛАЧЕНІ БАНКІВСЬКОЮ УСТАНОВОЮ У 2023 РОЦІ?

Для визначення суми авансових внесків із податку на прибуток підприємств із сум дивідендів, що сплачені до дати набрання чинності Закону № 3474, банками застосовувалась чинна у відповідному періоді основна (базова) ставка податку у розмірі 18 відсотків.

Якщо дивіденди сплачуються у 2023 році після набрання чинності Закону № 3474, для визначення суми авансових внесків банками застосовується основна (базова) **ставка податку у розмірі 50 відсотків**.

!!!! При цьому у Декларації за 2023 рік банк має здійснити перерахунок суми авансових внесків за весь 2023 рік за ставкою 50 відсотків.

[5]. п. 69.1 підр. 10 р. ПКУ

[6]. п. 69.38 підр. 10 розд. XX ПКУ

Тому у рядку 6 додатка АВ до річної Декларації сума авансового внеску у зв'язку із виплатою дивідендів (прирівняних до них платежів), що має бути сплачена у звітному (податковому) періоді та яка переноситься в рядок 20 АВ Декларації, визначається, виходячи зі значення рядка 5 цього додатку, за ставкою 50 відсотків. Сума додаткового зобов'язання з податку на прибуток у вигляді авансового внеску з дивідендів обраховується за ставкою 50 відсотків та зазначається у рядку 22 Декларації і підлягає сплаті протягом 10 днів після граничного терміну подання річної Декларації.

Одночасно сума авансових внесків із дивідендів, обрахована за ставкою 50 відсотків, відображається у рядку 16.2 додатка ЗП до рядка 16 ЗП Декларації та зменшує нараховану суму податку на прибуток банку за 2023 рік.

3

ЯКЩО БАНК У ЗВІТНИХ ПЕРІОДАХ КВАРТАЛ, ПІВРІЧЧЯ ТА ТРИ КВАРТАЛИ 2023 РОКУ ВРАХОВУВАВ У ЗМЕНШЕННЯ ОБ'ЄКТА ОПОДАТКУВАННЯ ПОДАТКОМ НА ПРИБУТОК ПОДАТКОВІ ЗБИТКИ ЗА ПОПЕРЕДНІ ПЕРІОДИ (ВІДОБРАЖАВ ЇХ У СКЛАДІ РІЗНИЦЬ У ДОДАТКУ РІ ДО ДЕКЛАРАЦІЇ), ТО ЯКИМ ЧИНОМ СЛІД ВІДОБРАЗИТИ У ДЕКЛАРАЦІЇ ЗА 2023 РІК ВИПРАВЛЕНІ ПОКАЗНИКИ?

У додатку РІ до Декларації банку за звітний податковий 2023 рік рядок 3.2.4 не заповнюється.

4

ЯКА СУМА «ПОДАТКОВИХ ЗБИТКІВ» ПІДЛЯГАЄ ВРАХУВАННЮ У ЗМЕНШЕННЯ ОБ'ЄКТА ОПОДАТКУВАННЯ ПОДАТКОМ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ, ПОЧИНАЮЧИ ЗІ ЗВІТНИХ ПЕРІОДІВ 2024 РОКУ?

Починаючи зі звітних періодів 2024 року, у зменшення об'єкта оподаткування податком на прибуток підприємств враховується непогашена сума від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років станом на 01.01.2023, збільшена на суму від'ємного значення об'єкта оподаткування, що виникла за підсумками 2023 звітного року. Таке врахування здійснюється з урахуванням обмежень, визначених п.п. 140.4.4 п. 140.4 ст. 140 ПКУ для великих платників податків.

Довідково: погашеними вважаються суми від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років, для яких одночасно виконуються дві такі умови:

а) ці суми були включені до розрахунку об'єкта оподаткування майбутніх податкових (звітних) періодів;

б) за рахунок цих сум було зменшено позитивне значення об'єкта оподаткування (прибуток) відповідних податкових (звітних) років, обраховане відповідно до п.п. 134.1.1 п. 134.1 ст. 134 ПКУ без урахування непогашеного від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років (прим. 7).

5

БАНК У ГРУДНІ 2023 РОКУ ВИЯВИВ ПОМИЛКУ, ЯКА ПРИЗВЕЛА ДО ЗАНИЖЕННЯ ОБ'ЄКТА ОПОДАТКУВАННЯ ПОДАТКОМ НА ПРИБУТОК У ПЕРШОМУ КВАРТАЛІ 2023 РОКУ. ЗА ЯКІ ПЕРІОДИ ТРЕБА ПОДАТИ УТОЧНЕНІ РОЗРАХУНКИ І ЗА ЯКОЮ СТАВКОЮ ОБЧИСЛЮВАТИ ПОДАТОК НА ПРИБУТОК? ЧИ ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ ШТРАФНІ САНКЦІЇ У РАЗІ УТОЧНЕНЬ?

У такому разі застосовуються загальні правила для виправлення помилок, допущених при визначенні податкового зобов'язання. При цьому податкове зобов'язання в уточнюючій Декларації визначається за чинною до дати набрання чинності Закону № 3474 ставкою податку на прибуток (18 відсотків).

У разі відображення уточнених показників штрафи та пеня на суму заниженого податкового зобов'язання не нараховуються та не сплачуються з підстав, визначених п.п. 69.38 п. 69 підр. 10 розд. ХХ ПКУ.

Водночас банк у складі податкової декларації з податку на прибуток за 2023 рік здійснює перерахунок податкових зобов'язань за весь 2023 рік без застосування штрафних санкцій та пені.

У рядку 06 Декларації за 2023 рік вказується розрахований наростаючим підсумком (з урахуванням уточнення за перший квартал), показник податкового зобов'язання з податку на прибуток, визначений за ставкою 50 відсотків.

Значення рядка 18 Декларації дорівнює значенню рядка 17 Декларації за попередній звітний (податковий) період поточного року (з урахуванням уточнення).

6

ПІСЛЯ ПОДАЧІ ДЕКЛАРАЦІЇ ЗА 2023 РІК БАНК ВИЯВИВ ПОМИЛКУ, ЯКА ПРИЗВЕЛА ДО ЗАНИЖЕННЯ ОБ'ЄКТА ОПОДАТКУВАННЯ ПОДАТКОМ НА ПРИБУТОК ЗА 2023 РІК. ЗА ЯКОЮ СТАВКОЮ СЛІД ОБЧИСЛЮВАТИ ПОДАТОК НА ПРИБУТОК В УТОЧНеноМУ РОЗРАХУНКУ?

Податкове зобов'язання в уточнюючому розрахунку визначається за базовою ставкою податку на прибуток у розмірі 50 відсотків.

7

ЗА ЯКОЮ СТАВКОЮ ОПОДАТКОВУВАТИМЕТЬСЯ СКОРИГОВАНИЙ ПРИБУТОК КОНТРОЛЬОВАНОЇ ІНОЗЕМНОЇ КОМПАНІЇ БАНКУ ЗА 2023 РІК ТА НАСТУПНІ РОКИ?

Враховуючи те, що до скоригованого прибутку контрольованої іноземної компанії застосовується базова (основна) ставка податку (прим. 8), то за 2023 рік базова (основна) ставка податку на прибуток для контрольованої іноземної компанії банку становить 50 відсотків, на наступні роки, починаючи з 2024 року, – 25 відсотків.